

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1910 ¹⁾ oli seuraava:

Liikennekonttorin laajennus.

Vuonna 1910 on liikennekonttorin toiminta yhäkin laajentunut, sittenkun uusi haaraosasto postipaketeista, varastotavarasta sekä yleisessä varastossa tullattavasta tavarasta kaupungille tulevain maksujen panoa ja kannantaa varten oli marraskuun 14 päivänä avattu kaupungin vuokraamassa huoneistossa Kruunuvuorenkadun varrella (haaraosasto I). Konttorin toiminta jakautuu vastedes pääkonttorin ja uuden haaraosaston kesken, ja toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun toimitetaan maksunpanoa ja kannantaa myöskin Makasiininrannan haaraosastossa (haaraosasto II). Kirjanpito sitä vastoin on keskitettyä pääkonttoriin.

Maksunpanon ja kannannan jakautuminen kolmeen paikkaan on vaatinut lisäämään konttorihenkilökuntaa, mutta konttorin alaisen vaakahenkilökunnankin lukua on tuntuvasti lisätty, sen johdosta että tullaus on jakautunut entistään tuntuvasti lukuisampain tullivirkamiesten kesken. Työmääräkin osottaa huomattavaa lisäännystä. Niinpä on maksunpanokirjain luku kohonnut noin 101,000:een eli 16.7 %:lla edellisen vuoden määrästä.

Tulot.

Maksettavaksi pantujen, kaupungille tulevain maksujen määrä vuodelta 1910 oli Smk 1,101,285: 55, ollen lisäännys edelliseen vuoteen verraten Smk 53,892: 91 eli 5.1 %. Oikeamman käsityksen antamiseksi ulkomaisen tavaraliikenteen todellisesta lisääntymisestä on tähän summaan lisättävä se määrä, jolla liikennemaksuista vuonna 1910 myönnetyn 50 %:n alennuksen laskettu arvo ylittää 1909 vuoden vastaavan arvon. Tämä oli noin Smk 56,742: 41, joten siis lisäännys olisi ollut noin Smk 110,635: 32, siinä tapauksessa että talvipurjehduskausi olisi näinä molempina vuosina ollut yhtä pitkä.

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1910.

Todellisesta lisäännuksesta oli tuulaakia Smk 30,993:88, liikennemaksuja Smk 22,756:58, mittaussmaksua Smk 50:15 sekä makasiininvuokraa Smk 92:30. 1910 vuoden rahasäännössä laskettuihin määriin verraten osotti maksunpano lisäännystä Smk 39,785:55.

Maksettavaksi pannusta määrästä tuli pääkonttorin osalle Smk 807,184:80, haaraosaston I osalle Smk 85,659:82 marraskuun 14 päivästä vuoden loppuun sekä haaraosaston II osalle Smk 208,440:93 toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Vuoden varrella teki konttori rahatoimikamarille esityksen että kaupunginvaltuuston joulukuun 15 päivänä 1896 tekemän päätöksen johdosta väliaikaisesti myönnetty 50 %:n suuruinen liikennemaksujen huojennus joulukuun 15 ja seuraavan toukokuun 1 päivän välisenä talvipurjehduskauden aikana lakkautettaisiin huojennuksen puolesta esitetyn syyn nyttemmin poistuttua. Tämä esitys herätti jyrkkää vastustusta kauppavaltuutettujen puolelta, sai osakseen erään vähemmistön kannatuksen rahatoimikamarissa, kaupunginvaltuuston hylkäsi, vaikka oli olemassa sen suuntainen välitysehdotus, että huojennus olisi voimassa tammikuun 1 päivästä huhtikuun 15 päivään, s. o. sen ajan vuodesta, jolloin luonnonesteet ovat niin tukalat, että palkitseminen ehkä olisi puolustettavissa, jota vastoin laivakulku tavallisesti esteettömästi jatkuu joulukuun 15 ja tammikuun 1 sekä huhtikuun 15 ja toukokuun 1 päivän välisen ajan. Mutta tammikuun 1 ja huhtikuun 15 päivän välisenä aikanakin tuntuu tuonnin palkitseminen tarkoituksettomalta, ja laivanisännistöihinkin katsoen näyttää sen tarpeellisuus sangen epäiltävältä, koska kilpailu kylläkin pakottanee näitä ylläpitämään laivakulkua Helsinkiin niin kauan kuin mahdollisuutta siihen on, ja tämä mahdollisuus taas on etusijassa sen varassa, miten luotsilaitos järjestää kulkuväylän valaisemisen ja jäänsärkijälaivain toiminnan. Viime vuosikymmenen kuluessa on tähän palkitsemiseen kuitenkin uhrattu noin 340,000 markkaa, siitä vuonna 1910 noin 81,000 markkaa. Ainoa muutos, minkä palkitsemisen poistaminen aikaansaanee laivakulkuun, lienee se, että osa niistä tukkutavaroista, jotka nyt saapuvat joulukuun jälkipuoliskolla, luultavasti tuotettaisiin tänne hiukan aikaisemmin. Palkitsemisen synnyttämiä omituisia oloja erikoisesti valaisevana ansaitsee mainitsemista, että 5 laivanlastillista jauhoja ja viljaa saapui Räävelistä joulukuun jälkipuoliskolla, jota vastoin noita tavaroita ei ensinkään saapunut saman kuukauden alkupuoliskolla.

Paperin ja paperimassan maastavienti, joka kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan on vapautettu liikennemaksuista, on vuonna 1910 lisääntynyt enemmän kuin kaksinkertaiseksi; se oli nimittäin noin 22,754 tonnia oltuaan

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen huojennus.

Paperin ja paperimassan maastavienti.

vuonna 1909 noin 10,566 tonnia. Kun puheenalaisten tavaralajien vienti koko maasta lisääntyi noin 25 %:lla ja erityisesti vienti ulkomaan paikkoihin noin 27 %:lla, on Helsingin kautta kulkeva vienti, joka miltei yksinomaan menee ulkomaan paikkoihin, lisääntynyt noin 115 %:lla. Tähän vientiin on ottanut osaa 31 paperitehdasta ja puuhiomoa, jotka sijaitsevat eteläosassa maattamme alueella, jota pohjoisessa rajoittaa Mänttä, lännessä Kokemäen puuhiomo ja idässä Enso.

Helsingin kautta viime kymmenvuotiskaudella käyneen paperin ja paperimassan maastaviennin valaisemiseksi esitetään seuraavat numeroluvut, jotka osottavat viennin sekä määrältään että verrattuna näiden tavaralajien koko vientimäärään ynnä ulkomaan paikkoihin vietyyn mainittujen tavaralajien määrään.

	Koko vienti Helsingin kautta, tonnia.	Vienti Helsingin kautta ulkomaan paikkoihin % ulkomaan paikkoihin menneestä maamme pape- rin ja paperimassan vien- nin koko määrästä.	Helsingin kautta käynyt koko vien- ti % maamme pa- perin ja paperi- massan koko vientimäärästä.
1901	13,040	36.8	14.5
1902	13,669	39.1	14.8
1903	10,757	18.3	9.6
1904	12,032	13.6	8.5
1905	11,639	11.8	7.6
1906	11,473	11.7	7.3
1907	12,768	12.1	7.3
1908	8,510	7.5	4.6
1909	10,566	9.0	5.5
1910	22,754	16.6	9.5

Tämän viennin tavattoman suuri lisääntyminen vuonna 1910 täytyy valitettavasti merkitä vain satunnaiseksi ja etusijassa siitä johtuvaksi, että täällä jatkui laivakulkua keskeytymättä vuoden umpeen, minkä johdosta osa sitä vientiä, jonka tavallisissa oloissa välittävät Helsingin itäpuolella sijaitsevat satamat ja tšekäläisen sataman suljettuna ollessa Hanko, kulki mainittuna vuonna Helsingin kautta. Tätä oletusta tukee sekin seikka että, kun paperin ja paperimassan vienti Helsingin kautta vuosien 1908 ja 1909 erioikeutettuina kuukausina oli edellisenä vuonna 10.5 % ja jälkimäisenä 9.5 % tämän paikkakunnan koko viennistä, se vuonna 1910 oli 44.6 %. Tappio, minkä kaupunki joutui kärsimään sen johdosta että näiden tavaralajien vientimaksut oli poistettu, on mainitulta vuodelta laskettavissa 20,500 markaksi.

Kannanta.

Maksettavaksi pannuista määristä on vuoden varrella kertynyt Smk 1,065,241: 69 eli 96.7 % koko määrästä. Vuosilta 1907—09 oli

tammikuun 1 päivänä 1910 perimättä Smk 31,768: 46, josta määrästä vuoden varrella kertyi Smk 26,593: 91 ja poistettiin Smk 2,020: 28. Vuoden päättyessä oli perimättä Smk 39,198: 13, nimittäin Smk 3,154: 27 vuosilta 1907—09 ja Smk 36,043: 86 vuodelta 1910. Koko kannantamäärästä, Smk:sta 1,091,835: 60, kertyi pääkonttoriin Smk 818,093: 78, haaraosastoon I Smk 81,256: 72 sekä haaraosastoon II Smk 192,485: 10.

Liikennekonttorin 1910 vuoden menosäännössä oli ensi kerran määräraha kaikkien tullilaitoksen käytettäväksi annettujen rakennusten lämmitystä ja valaistusta sekä kalustamista varten. Siihen asti teki rakennuskonttori tilin lämmityksestä ja kaasutehdas valaistuksesta. Kalustomenot maksettiin liikennekonttorista, mutta merkittiin yleisen kalustomäärärahan tiliin. Sittenkun näiden rakennusten vedenkulutuskustannukset oli otettu konttorin 1911 vuoden menosääntöön, on menot kaupungilla tullilaitosta kohtaan olevain velvollisuuksien täyttämisestä koottu liikennekonttorin vuosirahansääntöön, lukuunottamatta yhtä tärkeää erää, nimittäin mainittujen rakennusten kunnossapitokustannuksia, jotka menot rakennuskonttori tilittää.

Menot.

Menot, jotka liikennekonttorin 1910 vuoden menosäännössä oli laskettu 96,695 markaksi, nousivat todellisuudessa Smk:aan 102,648: 49. Vuoden varrella myönnettiin Smk:n 6,280: 17 lisämääräraha eräisiin menosääntöä laadittaessa arvaamattomiin tarpeisiin, joten konttorin käytettäväksi annettu määräraha oli kaikkiaan Smk 102,975: 17. Todellinen tulos osottaa siis ylijäämää Smk 326: 68.

Tavarain punnitsemista tullikäyttelystä erillään, jota toimintusta varten kaupunginvaltuusto toukokuun 11 päivänä 1909 päätti perustaa väliaikaisen vaakamestarinviran, jonka pitäjä alotti toimintansa kesäkuussa 1909, on vuonna 1910 käytetty vähemmän kuin edellisenä vuonna. Punnitsemisen toimittaa valantehnyt vaakamestari, saaden kustakin toimituksesta korvauksen kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukaan. Tarpeellisen työmiehistön palkkaaminen on vaakamestarin asia. Vaa'at ja punnukset hankkii ja pitää kunnossa kaupunki, niiden kuljetuksen punnituspaikalle kustantaa asianomainen tavaranomistaja. Vaakamestarin toiminnan valaisemiseksi vuosina 1909 ja 1910 mainitaan seuraavat tiedot:

Tavarain punnitseminen tullauksesta riippumatta.

	1909.	1910.
Vaakamestaria käyttäneitä liikkeenharjoittajia	18	17
Toimituksia	43	65
Vaakamestarin käyttämiä työapulaisia	10	5
Punnitsemiseen kuluneita päivätöitä	199	148

Alla lueteltuja tavaralajeja punnittiin seuraavat määrät:

	1909.	1910.
Maissia	5,357 tonnia	2,279 tonnia
Rukiita	406 "	726 "
Ohria.....	2,496 "	1,532 "
Pellavansiemeniä	629 "	598 "
Rehukakkuja.....	945 "	560 "
Kivihiliä.....	730 "	593 "
Koksia	130 "	342 "
Sekalaista	766 "	692 "
Yhteensä	11,459 tonnia	7,322 tonnia

	1909.	1910.
Bruttotuloja oli taksan mukaan	Smk 2,734: 03	Smk 2,176: 89
Apulaisten palkkoja.....	" 1,734: 33	" 1,297: 22
Vaakamestarin osuus	" 999: 70	" 879: 67

Liikennekonttorin toiminnan kehitys viime vuosikymmenen kuluessa.

Keväällä 1901 muutti konttori Katajanokan uuteen tullihuoneeseen. Konttorin toiminta, joka vielä vuonna 1906 rajoittui kaupungille tulevain maksujen velottamiseen ja kannantaan, kaupungin käytettäväksi annetun vaakahenkilökunnan sekä Katajanokalla sijaitsevan tullihuoneen ja sikäläisen kaupungille kuuluvan kaluston silmälläpitoon, on sittemmin laajentunut, niin että se nykyään paitsi edellä mainittuja aloja käsittää kaupungin kaikkien tavaravajain, tullitarkastuspaviljongin, Kruunuvuorenkadun varrella ja Makasiinirannassa olevain haaraosastojen, kaikissa näissä rakennuksissa toimitettavan lämmityksen, valaistuksen, vedenkulutuksen ja puhtaanapidon, niiden kaluston sekä tullikäyttelystä erillään toimitettavan tavarain punnitsemisen silmälläpidon. Kaikki nämä uudet tehtävät ja etusijassa viime vuosikymmenen kuluessa miltei yhtäjaksoisesti kasvanut tavaravaihto ulkomaiden kanssa ovat vaatineet tuntuvasti lisäämään konttorin alaista palveluskuntaa. Vuonna 1901 oli konttorin kannantamäärä noin 655,000 markkaa, vuonna 1910 noin 1,100,000 markkaa; maksunpanokirjain luku on saman ajanjakson kuluessa kasvanut noin 41,000:stä noin 101,000:een. Konttorin vakinaiseen henkilökuntaan kuului vuonna 1901 1 kamreeri, 1 kirjuri, 1 kassanhoitaja, 1 vaakamestari, 2 vahtimestaria, 1 koneenkäyttäjä sekä 9 ylimääräistä apulaista. Nykyään kuuluu siihen 1 kamreeri, 2 vanhempaa ja 2 nuorempaa kirjuria, vanhempi ja nuorempi kassanhoitaja, 1 kirjanpitäjä, 2 vanhempaa ja 2 nuorempaa konttorikirjoittajaa, 1 vaakamestari, 2 avustavaa vaakamestaria, 1 päällysmies, 9 vahtimestaria, 3 koneenkäyttäjää, 3 koneenkäyttäjänapulaista sekä

18 ylimääräistä apulaista. Vuonna 1901 päättyi konttorin menosääntö 34,525 markkaan, vuonna 1910 taas 96,695 markkaan. Siihen 62,170 markan määrään, jolla vuosirahansääntö on viime kymmenvuotiskauden kuluessa lisääntynyt, sisältyy 26,600 markkaa määrärahoja konttorille vuodesta 1906 lähtien annetuista uusista tehtävistä johtuvia menoja varten.
